

Rapporten Vegetationsutredning i Maren i Borgå år 2025

Tillstånds- och tillsynsnämnden 24.02.2026 § 28
481/11.03.05/2026

Beredning och tilläggsuppgifter:

miljövårdsinspektör Sanna Tarmi sanna.tarmi2@porvoo.fi

Vegetationen i Maren i Borgå har följts upp med långvarig uppföljning, av vilka den senaste gjordes år 2014. Syftet med vegetationsutredningen 2025 var att utreda förekomsten av tidigare uppföljda växtarter i viken, dess strandområden och på en intilliggande äng. Dessutom var avsikten att rapportera eventuella nya växtarter och invasiva främmande arter. Arbetet utfördes av Faunatica Oy på uppdrag av Borgå stad.

Maren ligger i ett historiskt landskap vid foten av Borgbacken i Borgå. Området är en mycket frodig vik som avskilts från havet vid Borgå ås läsida, och som också är en del av Naturaområdet vid Borgå åmynning - Stensböle.

Maren är redan enbart på grund av det omfattande historiska växtobservationsmaterialet ett särskilt viktigt långtidsuppföljningsobjekt för vattenvegetationen, om vilket observationer har registrerats redan från 1800-talet. Dessutom är området en unik å som avskilts från havet och som utvecklats under historisk mänsklig påverkan. Området, som ligger i stadens centrum, är också betydande som rekreationsobjekt.

En ekologisk faktor som väsentligt inverkat på vegetationen i Maren har varit den gradvisa minskningen av salthalten i vattnet, då det inte längre rinner bräckt vatten till Maren. Orsaken till detta är landhöjningen och förlängningen av Borgå åmynning. I och med klimatförändringen ökar i synnerhet vintertidernas utlakningar av näringsämnen, vilket bidrar till att påskynda övergödningen och igenväxning. Vid Marens bassäng genomfördes 1999 muddring som en del av vården av Naturaområdet Borgå åmynning - Stensböle, med vilken man i första hand ville förhindra vikens fullständiga igenväxning.

Resultat från utredningen

Maren

Vegetationsutredningen 2025 visar att övergödningen och igenväxningen i Maren fortsätter att vara kraftig. En stor del av de sällsynta vattenväxtarterna som minskat redan på 1990-talet har försvunnit. Det egentliga öppna vattenområdet som upptäcktes ännu år 2014 finns inte längre, utan hela vattenområdet är täckt av tät växtlighet med submersa blad och flytblad. Hornsärv är den ensidigt dominanta växtarten med submersa blad i vattenområdet.

Enligt utredningen är de positiva förändringar som skett i vikens artbestånd ökningen av grovnate som på riksnivå är ganska sällsynt.

Arten kan konkurrera med hornsärven. Nålsäv upptäcktes oväntat igen; arten har senast observerats i området år 1945. Blomvass är fortfarande livskraftig även om vissa tidigare fyndigheter har försvunnit.

Negativa förändringar i artbeståndet är en minskning av trubbnate och ålnate, sannolikt på grund av konkurrensen mellan arterna. I utredningen upptäcktes det flera invasiva främmande arter vars ökning utgör ett hot mot områdets ursprungliga artbestånd. Vattenpest upptäcktes på nytt på två platser trots att den saknades i utredningen 2014. Jättebalsamin har tagit över ytan och hotar förekomsten av det krävande springkornet. Snårvindan bildar ogenomträngliga växtbestånd på stränderna.

I utredningen föreslås det att vattenområdet åter bör öppnas genom att det växtbestånd som bildas i den östra tredjedelen av bredkaveldun och sjöfräken avlägsnas för att förhindra igenväxning. När igenväxningen framskrider bör man till och med överväga en ny, partiell muddring. Muddringen kan dock också ha skadliga effekter, såsom att arter försvinner, vattnet grumlas och näringsämnen frigörs från bottensedimentet. Mekanisk borttagning av växtlighet med submersa blad, särskilt i fråga om hornsärv, rekommenderas inte eftersom det skulle kunna leda till en ökad förekomst av vattenpesten.

På strandområden bör bekämpningen av invasiva främmande arter effektiviseras. Jättebalsaminen och snårvindan har ännu inte spridit sig så okontrollerat att det inte är möjligt att utrota dem med en enkel rensning. Speciellt jättebalsaminen borde rensas flera gånger under växtperioden.

Betesmark

Utifrån observationer som gjorts i utredningen har växtligheten på betesområdet sannolikt förändrats i synnerhet på grund av att diken har växt igen och att betningen har upphört. Särskilt i områdets sydöstra del stannar vattnet längre än tidigare, då vegetationstyperna representerar arter som trivs i förhållanden som är fuktigare än tidigare. Jämfört med den föregående kartläggningen har vegetationen i träd- och buskskiktet ökat och området har på vissa ställen vuxit igen. Videsnåren tar över ytan bland annat från tidigare högrötsängar, vilket minskar arternas mångfald. Betesmarkens positiva inverkan på växtbeståndet är ännu märkbar på det senast betade området, det vill säga innanför de återstående stängselkonstruktionerna. Där påträffades det mörkt kungsljus som nu var rikligare än i den föregående utredningen. Dessutom påträffades det i området bäckveronika som på riksnivå är nära hotad (NT) och som till största delen har gått tillbaka på grund av igenväxningen av gamla strandbeten.

Arterna har blivit ensidigare också i områden utanför betesgårdet, där älggräs, fackelblomster och jättebalsamin på många håll har tagit växtutrymme från andra arter. Det vore önskvärt med fortsatt betesgång på området, så att ens de områden som hittills har utnyttjats som betesmark fortfarande till sina konstruktionsdrag är

naturliga för vårdbiotoperna. Genom betesgång kan man eventuellt också kontrollera förekomsten av invasiva främmande arter i området. Det skulle också vara bra att på vissa ställen röja videsnåren som har blivit allt vanligare och trädbestånd.

I utredningen rekommenderas det att invasiva främmande arter avlägsnas från ängsmarken. I synnerhet jättebalsaminer som sprider sig snabbt bör bekämpas med både slåtter och avlägsnande 2–3 gånger under vegetationsperioden och flera år i rad. Även förekomster av häggmispel och äkta vallört bör utrotas skyndsamt på grund av deras effektiva spridning. I fråga om andra invasiva främmande arter som nämns i rapporten räcker det tills vidare med observation av förekomster.

Miljövårdschefen

Tillstånds- och tillsynsnämnden antecknar vegetationsutredningen i Maren i Borgå år 2025 för kännedom.

Beslut

Tillstånds- och tillsynsnämnden beslutade anteckna vegetationsutredningen i Maren i Borgå år 2025 för kännedom.